

EEA Spravodajca

pravidelný Spravodajca o činnosti Európskej environmentálnej agentúry

Milí čitatelia,

Slovenská agentúra životného prostredia pre vás pripravila pravidelné číslo Spravodajcu v roku 2020 o činnosti Európskej environmentálnej agentúry, jej aktivitách a činnosti Slovenskej agentúry životného prostredia, ktorá koordinuje jej aktivity a povinnosti na národnej úrovni. V tomto vydaní sa venuje najmä aktuálnej koronakríze a reakcii EEA na túto situáciu, EEA stratégii a Eionet modernizácii. Ďalej sa dozviete aktuálne informácie o vydaných publikáciách a stave projektov v spolupráci s EEA.

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu a želáme príjemné čítanie!

NFP SK a NRC COM

1

1994

založenie EEA v Kodani,
Dánsku

2

EIONET

založený na
networkingu – bijúce
srdce EEA

3

MDIAK-C

M – monitoring, D – Data, I –
Information, A – Assessment,
K – Knowledge, C –
Communication

POSTCORONA

Spoločne môžeme ísť ďalej - budovanie udržateľnej planéty po šoku z COVID19

Nová stratégia

Európskej
environmentálnej
agentúry na obdobie
rokov 2021-2030

Pôda a ciele OSN
v oblasti
udržateľného rozvoja
- infografika

Spoločne môžeme ísť ďalej: budovanie udržateľnej planéty po šoku z koronavírusu

Ako môžeme vybudovať udržateľnejší a odolnejší svet po kríze zapríčinennej koronavírusom? V tejto kritickej dobe, v ktorej sa budú prijímať kľúčové rozhodnutia v oblasti obnovy s vplyvom na našu budúcnosť, Európska environmentálna agentúra spojí poznatky o koronavírusu a otázkach týkajúcich sa životného prostredia a prispeje k informovanej diskusii.

Úmrtia v dôsledku koronavírusu na celom svete prekročili hranicu 400 000 a ich počet sa naďalej zvyšuje, aj keď v niektorých oblastiach rýchlejšie ako v iných. Náklady a riziká súvisiace s COVID-19 sú skutočné a vyžadujú si globálne riešenia a solidaritu. Na zabránenie šíreniu vírusu sa v mnohých krajinách vrátane takmer všetkých členských štátov EÚ zaviedli prísne opatrenia na obmedzenie pohybu. Niektorým krajinám sa podarilo úspešne spomaliť šírenie infekcie a začínajú sa opatrne otvárať.

Po týchto prvých mesiacoch, počas ktorých sa pozornosť venovala hlavne urgentným vplyvom na zdravie a riešeniam, sa zreteľne ukázalo, že ekonomické dôsledky pandémie sú rozsiahle a budeme ich pociťovať ešte aj počas ďalších rokov. Vlády využívajú verejné výdavky na zmiernenie najväznejších vplyvov a oživenie ekonomiky.

Použijú sa tieto prostriedky na návrat do čias pred koronavírusom alebo na vybudovanie udržateľného a spravodlivého sveta?

Európsky plán obnovy je potvrdením cesty smerom k udržateľnosti

Európa svoj cieľ deklarovala jasne: zelená, digitálna a odolná Európa. V európskej zelenej dohode už Európska komisia navrhla ambiciózne a spravodlivý prechod k trvalej udržateľnosti, pričom dôraz sa kladie na otázky týkajúce sa životného prostredia a klímy. Na realizáciu tejto vízie boli navrhnuté hlavné politické balíky vrátane nedávno navrhnutej stratégie v oblasti biodiverzity a stratégie z farmy na stôl.

PRODUKTY EEA

EEA vydáva ročne niekoľko publikácií a zverejňuje množstvo informácií. Vzhľadom na elektronickú podobu všetkých zverejnených materiálov nebude kancelária NFP publikácie objednávať komplexne a následne rozosielať jednotlivým NRC.

Informácie o novinkách na web stránke EEA môžete najrýchlejšie získať prihlásením sa do notifikačného systému (<https://www.eea.europa.eu/subscription>). V ňom je možné vybrať si oblasti záujmu a novinky vám budú posielané do mailovej schránky. Web EEA ponúka tiež možnosť stiahnuť si materiály vo formáte pdf.

Tieto priority sa takisto zreteľne odzrkadľujú vo viacročnom návrhu rozpočtu EÚ vo výške 1,1 bil. EUR na obdobie rokov 2021 – 2027. V rámci plánu obnovy z tejto hospodárskej krízy Európska komisia nedávno navrhla nový dodatočný finančný nástroj s názvom **Next Generation EU**, ktorý dosahuje výšku 750 miliárd EUR. Tieto finančné prostriedky, ktoré boli začlenené do jasne vymedzených politických cieľov, môžu pomôcť Európe pri transformácii jej ekonomiky a zároveň pri dosahovaní klimatickej neutrality a udržateľnosti a riešení sociálnej nerovnosti.

Počas celého prechodného obdobia budú znalosti zohrávať zásadnú úlohu pri zabezpečovaní toho, aby sa tieto finančné prostriedky prideliť nasúdržné opatrenia smerom k tejto spoločnej vízii.

Zdroj © Katarína Kosková, NFP SK

Rastúci súbor znalostí na podporu prechodných rozhodnutí

Celosvetové spoločenstvo bude potrebovať roky, ak nie desaťročia, aby si uvedomilo avyhodnotilo plný rozsah tejto krízy oddemografických zmien a nerovností až povyužívanie zdrojov a trendy v oblasti emisií znečisťujúcich látok. Už však existujú určité náznaky, ako opatrenia v súvislosti s koronavírusom môžu vplývať na životné prostredie, a to z krátkodobého, ako aj dlhodobého hľadiska.

Jedným z merateľných výsledkov opatrení súvisiacich s koronavírusom je viditeľné zlepšenie kvality ovzdušia. V dôsledku poklesu cestnej premávky sa v mnohých európskych mestách, v ktorých platia obmedzenia pohybu, namerali znížené koncentrácie niektorých hlavných látok znečisťujúcich ovzdušie. EEA monitoruje **týždenné priemerné koncentrácie oxidu dusičitého**, aby zachytila rozsah týchto zlepšení. V porovnaní s rovnakým týždňom v roku 2019 boli v niektorých mestách koncentrácie o viac ako 50 % nižšie. Takisto možno očakávať zníženie znečistenia hlukom z cestnej dopravy. Vzhľadom na oživovanie hospodárskych činností však pravdepodobne dôjde k zvráteniu týchto pozitívnych trendov.

Výsledkom spomalenia hospodárskej činnosti budú pravdepodobne aj nižšie emisie skleníkových plynov v roku 2020. Úplné hodnotenie na základe konkrétnych údajov bude k dispozícii neskôr v roku 2021. Podobne ako v prípade kvality ovzdušia, s opätovným oživením ekonomiky sa tento razantný pokles emisií určite neudrží. Z celého sveta sú hlásené prípady, že sa začína dariť voľne žijúcej zveri, pretože nie je tak rušená ľudskou činnosťou, alebo že viac jednorazových plastových výrobkov sa prestáva vyrábať a byť hrozbou pre životné prostredie. Výskumní pracovníci a verejné orgány v celej Európe a vo svete vyvíjajú iniciatívy na identifikáciu a potvrdenie týchto trendov. Aby sme zabezpečili, že sa budeme uberať smerom ku klimaticky neutrálnemu a udržateľnému kontinentu a planéte, podelíme sa o čoraz rozsiahlejšie poznatky, ktoré má EEA a naši partneri k dispozícii, a umožníme informovanú diskusiu na našom webovom portáli: [Zem po koronavíruse \(Post-Corona Planet\)](#).

[Webový portál o Zemi po koronavíruse \(Post-Corona Planet\)](#)

Jedna planéta, jedno spoločenstvo

Prežívame ťažké obdobie. Vo veľmi krátkom čase sa všetko okolo nás zmenilo: sociálne kontakty, pracovný život, vzdelávanie, dovolenka, pracovné príležitosti a digitálna konektivita. Ani budúcnosť nie je príliš istá. V tejto ťažkej dobe by sme však nemali zabúdať na obrovskú silu, húževnatosť a solidaritu, ktorú sme preukázali ako jednotlivci, rodiny a ako súčasť svetového spoločenstva. Spolu dokážeme konať, tvoriť, prispôbovať sa a napredovať.

Musíme tak robiť udržateľným spôsobom.
HANS BRUYNINCKX,
VÝKONNÝ RIADITEĽ EEA

Fungovanie Európskej environmentálnej agentúry (EEA) v čase korona krízy

EEA v čase pandémie funguje podľa svojich stanovených plánov s upraveniami a obmedzeniami, ktoré si vyžadovala daná situácia. Všetky fyzické mítingy (MB, NFP a pracovné skupiny, NRC) boli nahradené webinármi, online konferenciami, ktoré pretrvávajú až do odvolania.

Správa Európskej environmentálnej agentúry – SOER 2020

Stav životného prostredia Európy 2020

Správu Životné prostredie Európy – Stav a perspektíva 2020 (SOER 2020) uverejňuje agentúra EEA každých päť rokov v súlade s mandátom stanoveným v nariadení o agentúre EEA. Správa SOER 2020 je 6. správou o stave životného prostredia, ktorú agentúra EEA uverejňuje od roku 1995. Poskytuje solídne a vedecky podložené poznatky o tom, ako musíme reagovať na obrovské a zložité výzvy, ktorým čelíme, akými sú zmena klímy, strata biodiverzity, znečistenie ovzdušia a vody. Správa SOER 2020 bola pripravená v úzkej spolupráci s Európskou environmentálnou

informačnou a monitorovacou sieťou (Eionet). Správa vychádza z rozsiahlych odborných skúseností popredných odborníkov a vedcov zo siete Eionet v oblasti životného prostredia, z 33 členských štátov agentúry EEA a zo šiestich spolupracujúcich krajín. Správa SOER 2020 je najkomplexnejším environmentálnym hodnotením, aké kedy Európa vykonala. Poskytuje jasný prehľad o tom, kde Európa stojí pri plnení politických cieľov do rokov 2020 a 2030, ako aj v dlhodobom horizonte cieľov do roku 2050, a o ambíciách prechodu k udržateľnej nízkouhlíkovej budúcnosti. V správe sa uvádza, že za

posledné dve desaťročia dosiahla Európa významný pokrok z hľadiska zmierňovania zmeny klímy a znižovania emisií skleníkových plynov. Náznaky pokroku sú viditeľné aj v iných oblastiach, napríklad v boji proti znečisťovaniu ovzdušia a vody a v zavádzaní nových politík na riešenie problému plastového odpadu a na posilnenie adaptácie na zmenu klímy, ako aj obehového hospodárstva a biohospodárstva. Iniciatíva EÚ v oblasti

Európa dosiahla významný pokrok v oblasti efektívnosti využívania zdrojov a v rámci obehového hospodárstva. Najnovšie trendy však naznačujú spomalenie pokroku v takých oblastiach ako napr. znižovanie emisií skleníkových plynov a priemyselných emisií, znižovanie vzniku odpadu, zvyšovanie energetickej efektívnosti a podielu energie z obnoviteľných zdrojov. Pri pohľade do budúcnosti je zrejmé, že súčasné tempo pokroku nebude

SOER 2020 – celková štruktúra

SOER 2020

Integrované hodnotenie (2019) IH

- Stav životného prostredia Európy v kontexte hnacích síl a politických reakcií
- Udržateľnosť perspektívy prechodu od globálnych výrobných-spotrebných systémov k udržateľným vo väzbe k dlhodobým environmentálnym cieľom
- 4 časti, 300 strán, len anglický jazyk

Príspevky a pripomienky zainteresovaných subjektov, konzultácie

Syntéza príspevkov a pripomienok zainteresovaných subjektov (2019 – 2020)

Zainteresované subjekty

JRC, Eurostat, RTD, ENV, CLIMA, Eionet (ETCs, NRC FLIS, NRC SOE, ďalšie NRC), vedecká obec

Syntéza (2020)

- Kľúčové zistenia z Integrovaného hodnotenia
- Závery konzultácií zainteresovaných strán
- 50 – 60 strán, anglický jazyk + preklady

Konzultácie zainteresovaných strán

udržateľného financovania je okrem toho prvou svojho druhu, pokiaľ ide o úlohu finančného sektora pri podnecovaní potrebného prechodu k udržateľnej budúcnosti.

Stav životného prostredia sa zhoršuje, perspektíva je nejasná

Všeobecné environmentálne trendy v Európe sa od poslednej správy agentúry EEA o stave životného prostredia z roku 2015 nezlepšili. V hodnotení sa konštatuje, že aj keď väčšina cieľov sa do roku 2020 nedosiahne, najmä čo sa týka biodiverzity, stále existuje možnosť splniť dlhodobé ciele do rokov 2030 a 2050.

postačovať na splnenie cieľov do rokov 2030 a 2050 v oblasti klímy a energetiky.

Len veľmi slabý pokrok sa dosiahol v ochrane a zachovaní európskej biodiverzity a prírody. Z 13 konkrétnych politických cieľov stanovených do roku 2020 sú v tejto oblasti splnené asi len dva: vymedzenie chránených morských oblastí a suchozemských chránených oblastí. Ak budú súčasné trendy pokračovať aj v roku 2030, bude to znamenať ďalšie zhoršovanie kvality ovzdušia, vody a pôdy.

Zmena klímy, znečistenie ovzdušia a vystavenie nadmernému hluku naďalej vyvolávajú obavy v súvislosti s ľudským zdravím. Pôsobenie jemných tuhých častíc má v Európe každoročne na svedomí približne 400 000 predčasných úmrtí, pričom

nepomerne viac sú postihnuté krajiny strednej a východnej Európy. Narastajú aj obavy týkajúce sa nebezpečných chemikálií a rizík, ktoré tieto chemikálie predstavujú. Lepšia integrácia politík v oblasti životného prostredia a zdravia môže viesť k zníženiu environmentálnych rizík pre ľudské zdravie.

Udržateľná budúcnosť je stále možná: kde treba konať?

Dosiahnutie vízie týkajúcej sa nízkouhlíkového hospodárstva a udržateľnosti je stále možné. V správe sa uvádza sedem kľúčových oblastí, v ktorých je potrebné uskutočniť odvážne kroky, aby sa Európa mohla vrátiť na cestu plnenia svojich cieľov a ambícií do roku 2030 a 2050.

1. Realizovať nevyužitý potenciál existujúcich environmentálnych politík. Vykonávaním súčasných politík v plnom rozsahu by Európa významne pokročila k dosiahnutiu svojich environmentálnych cieľov do roku 2030.
2. Osvojiť si udržateľnosť ako rámec pre tvorbu politiky. Vytváranie dlhodobých politických rámcov so záväznými cieľmi - počnúc potravinovým systémom, chemikáliami a využívaním pôdy - prispeje k podnecovaniu a usmerňovaniu koherentných opatrení v rámci oblastí politiky a spoločnosti.
3. Riadiť medzinárodné kroky smerom k udržateľnosti. EÚ by mala využívať veľký diplomatický a ekonomický vplyv na podporu prijímania ambiciózných medzinárodných dohôd v takých

oblastiach, ako je biodiverzita a využívanie zdrojov.

4. Podporovať inovácie v celej spoločnosti. Zmena súčasného smerovania bude úzko závisieť od vzniku a šírenia rôznych foriem inovácií, ktoré môžu podnietiť nové spôsoby myslenia a života.
5. Zvýšiť investície a preorientovať finančný sektor na podporu udržateľných projektov a podnikov. Toto si vyžaduje, aby boli verejné prostriedky využívané na podporu inovácií a riešení blízkych prírode, udržateľného obstarávania, ako aj na podporu ovplyvnených sektorov a regiónov. Znamená to aj zapojenie finančného sektora do udržateľných investícií vykonávaním akčného plánu EÚ o udržateľnom financovaní.
6. Riadiť riziká a zabezpečiť sociálne spravodlivý prechod. Pre úspešné riadenie prechodu k udržateľnému rozvoju bude potrebné, aby spoločensvá uznali potenciálne riziká, príležitosti a kompromisy a navrhli spôsoby, ako ich zvládnuť. Politiky EÚ a členských štátov zohrávajú zásadnú úlohu pri dosahovaní „spravodlivých prechodov“ a zabezpečujú, aby sa na nikoho nezabudlo.
7. Zlepšovať vedomosti a know-how. Toto znamená ďalšie zameranie na pochopenie systémov, ktoré majú vplyv na environmentálne tlaky, cesty k udržateľnému rozvoju, perspektívne iniciatívy a prekážky, ktoré bránia zmene. Na riadenie rýchlo sa meniaceho sveta investovaním do vzdelávania a zručností je nevyhnutné, aby sa pokračovalo v budovaní kapacít.

Slovenská agentúra životného prostredia v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia a EEA plánujú národné podujatie k predstaveniu správy SOER 2020 spolu s predstavením národného hodnotenia Správy o stave životného prostredia SR. V dôsledku pandemických opatrení bolo podujatie presunuté z mája 2020 na druhú polovicu roku 2020.

#SOER2020

THE EUROPEAN ENVIRONMENT — STATE AND OUTLOOK

4 December 2019

European Environment Agency

Úvahy o ambíciách klimatickej neutrality v Európe v čase ochorenia COVID-19

Európske krajiny prijímajú radikálne opatrenia na obmedzenie dôsledkov ochorenia COVID-19 na zdravie Európanov a hospodárstvo. Taká kríza má zvyčajne okamžité a závažné dôsledky na celé populácie a ekonomiky. Vzhľadom na rozsah, v akom táto kríza spôsobená koronavírusom môže postihnúť hlavné hospodárske odvetvia, sa očakáva, že dôjde k oslabeniu vplyvu hospodárskych činností na životné prostredie a klímu. Rozsiahle a náhle otrasy sprevádzané extrémne vysokými výdavkami pre spoločnosť však vôbec nie sú spôsob, akým sa Európska únia zaviazala transformovať svoje hospodárstvo a dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050. V európskej zelenej dohode a nedávno uverejnenom európskom právnom predpise v oblasti klímy sa naopak vyzýva k nezvratným a postupným zníženiam emisií a súčasnému zabezpečeniu spravodlivého prechodu a podpore postihnutých subjektov.

Európa, podobne ako zvyšok sveta, čelí bezprecedentnej kríze verejného zdravia, ktorá sa rýchlo šíri po celom kontinente. Spravodajské kanály prinášajú pravidelné aktuálne informácie o počte nakazených ľudí a o počte úmrtí. Európske a vnútroštátne orgány prijímajú radikálne opatrenia na obmedzenie a spomalenie šírenia ochorenia COVID-19. Obmedzenia v oblasti cestovania, dochádzania do zamestnania a združovania závažným spôsobom ovplyvňujú hlavné hospodárske odvetvia. Boli zrušené mnohé lety a zatvárajú sa školy, reštaurácie a hranice. Výraz „uzavretie“ vystihuje novú realitu v mnohých európskych krajinách. Nanešťastie sme už svedkami veľmi vysokého počtu obetí.

Prvou a najdôležitejšou prioritou je minimalizácia dôsledkov na zdravie Európanov a zabezpečenie čo najkvalitnejších zdravotníckych služieb pre tých, ktorí sú postihnutí, a následne zabezpečenie dobrých životných podmienok vrátane pracovných miest a živobytia.

Zníženia emisií a náhle otrasy ako ochorenie COVID-19

V tomto zložitom období sa na EEA obracajú mnohí s otázkami o tom, aký vplyv budú mať opatrenia týkajúce sa ochorenia COVID-19 na emisie skleníkových plynov v EÚ. Jedným z neplánovaných dôsledkov takýchto náhlych sociálno-ekonomických otrasov môžu byť dodatočné zníženia emisií skleníkových plynov. V niektorých oblastiach Číny a Európy (napr. počas uzavretia v severnom Taliansku) sa takisto pozorovali iné dôsledky, ako je dočasné zníženie znečistenia ovzdušia.

Je známe, že dlhodobé vystavenie znečistenému ovzdušiu sa podieľa na vzniku chronických pľúcnych a srdcových ochorení. Napriek potenciálne krátkodobým zlepšeniam kvality ovzdušia v niektorých oblastiach v dôsledku opatrení súvisiacich s koronavírusom je možné, že ľudia s takýmito zdravotnými predispozíciami, ktorí boli dlhodobo vystavení znečistenému ovzdušiu, sa môžu v tomto období stať ešte zraniteľnejšími.

V mnohých z našich správ sme poukázali na súvislosť medzi hospodárskou výkonnosťou niektorých odvetví a vplyvom na životné prostredie. Predpokladá sa, že súčasná kríza bude mať značný vplyv na modely výroby a spotreby, ako je znížený dopyt po mobilite vrátane medzinárodnej leteckej dopravy a každodenného dochádzania do zamestnania súkromnými vozidlami. Aby sme dokázali lepšie pochopiť rozsah, trvanie, ako aj určité očakávané a neočakávané vplyvy je však potrebné, aby sme po prekonaní tejto krízy analyzovali údaje z rôznych oblastí. EEA chce tieto súvislosti vyhodnotiť a vo vhodnom čase zverejniť výsledky analýzy.

Bez dôkladnej transformácie našich výrobných a spotrebných systémov je pravdepodobné, že akékoľvek zníženie emisií vyvolané takouto hospodárskou krízou bude krátkodobé a bude znamenať extrémne vysoké náklady pre spoločnosť. Cieľom Európy je dosiahnuť klimatickú neutralitu prostredníctvom postupného a nezvratného zníženia emisií a stanovenia dlhodobých cieľov na vybudovanie odolnej ekonomiky a spoločnosti, nie na základe ničivých otrasov. Súčasná kríza ukazuje, prečo je potrebné, aby bol prechod spravodlivý a ponúkal nové príležitosti a podporu tým, ktorí sú najviac postihnutí.

Cieľ klimatickej neutrality má byť záväzný podľa zákonov EÚ

Začiatkom tohto mesiaca Európska komisia navrhla európsky právny predpis v oblasti klímy, ktorého cieľom je vytvoriť dlhodobý rámec dopĺňajúci súčasné právne predpisy na dosiahnutie klimatickej neutrality v Európskej únii do roku 2050. Európska únia už má jeden z najambicióznejších cieľov na zníženie emisií skleníkových plynov, ktorý je podporovaný komplexným legislatívnym balíkom. Jedinečnosť tohto návrhu spočíva v tom, že vďaka nemu sa klimatická neutralita do roku 2050 stáva právne záväznou. Po jeho schválení sa od Európskej únie a jej členských štátov bude vyžadovať, aby ho dodržiavali a prijali nevyhnutné opatrenia na jeho plnenie.

Počas uplynulých troch desaťročí Európska únia znižovala emisie skleníkových plynov. V najnovšom hodnotení agentúry sa uvádza, že v roku 2018 boli emisie skleníkových plynov o 23,2 % nižšie ako v roku 1990. Takisto sa v ňom uvádza, že na dosiahnutie súčasného cieľa pre rok 2030, ktorým je „zníženie aspoň o 40 % v porovnaní s rokom 1990“, je nevyhnutné vynaložiť osobitné úsilie a prijať dodatočné opatrenia.

Napriek týmto zníženiam sa v správe Životné prostredie Európy – stav a perspektíva 2020 (SOER 2020) uvádza, že dochádza k spomaleniu pokroku v niektorých oblastiach, napr. v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov, priemyselných emisií, produkcie odpadu, zvyšovania energetickej účinnosti a podielu obnoviteľnej energie na celkovom energetickom mixe. V správe SOER 2020 sa takisto uvádza, že na riešenie zhoršovania stavu životného prostredia a zmeny klímy je potrebné, aby sme zásadne zmenili spôsob, akým produkuje a spotrebúvame tovary a služby. Tieto zistenia potvrdzujú naliehavú potrebu urýchliť a rozšíriť prechody v kľúčových systémoch vrátane energetiky, potravinárstva a mobility.

Návrh európskeho právneho predpisu v oblasti klímy, ktorý je jedným z kľúčových prvkov európskej zelenej dohody, bol predložený na základe týchto skutočností a miera ambícií EÚ sa ním zvyšuje ešte vyššie. V návrhu sa vyžaduje, aby Európska komisia preskúmala súčasný cieľ na rok 2030 „ako aj možnosti vytýčiť nový cieľ na obdobie do roku 2030, konkrétne sprísniť ho z 50 % na 55 % zníženie emisií v porovnaní s úrovňou z roku 1990“. Takisto sa v ňom uvádza, akým spôsobom sa bude pravidelne posudzovať pokrok smerom ku klimatickej neutralite, okrem iného aj na základe správ EEA. Okrem úsilia v oblasti zmierňovania sa v návrhu predpokladajú pravidelné hodnotenia opatrení na adaptáciu na zmenu klímy.

EEA, ako nezávislý poskytovateľ znalostí, bude v plnej miere podporovať tieto procesy, a to prostredníctvom pravidelných hodnotení pokroku smerom ku klimatickej neutralite, ktorý sa podarilo dosiahnuť v Európe.

Ciele v oblasti klímy nie je možné dosiahnuť bez riešenia spoločného problému udržateľnosti. Tak ako

Európska komisia prichádza v rámci európskej zelenej dohody s inými iniciatívami vrátane iniciatív týkajúcich sa obehového hospodárstva, biodiverzity a udržateľného financovania, našou prácou riešime mnohé problémy s cieľom podporovať prechody k udržateľnosti.

Bez dôkladnej transformácie výrobných a spotrebných systémov je pravdepodobné, že akékoľvek zníženie emisií vyvolané takouto hospodárskou krízou bude krátkodobé a bude znamenať extrémne vysoké náklady pre spoločnosť.

Plnenie ambiciózných cieľov v čase krízy

Aj keď výsledkom bude výrazné dočasné zníženie emisií, ochorenie COVID-19 je a zostane závažnou krízou verejného zdravia. COVID-19 a jeho komplexný vplyv na našu spoločnosť nemožno v žiadnom prípade vnímať ako udalosť s pozitívnymi dôsledkami. Dokonca ani tí z nás, ktorí sa na základe našich odborných znalostí a poznatkov ozývali a požadovali závažnejšie zmeny v našich systémoch výroby a spotreby, by nemali považovať rozsiahle uzatváranie našej spoločnosti za prijateľné riešenie urgentných a systematických problémov v oblasti udržateľnosti.

Otázkou ostáva: Dokážeme v nadchádzajúcich rokoch dosiahnuť naše ambiciózne ciele, ak budeme riešiť vplyvy tejto rozsiahlej krízy? Myslím, že áno. Domnievam sa, že sociálne spravodlivý prechod, ktorý bude dlhodobo plánovaný a realizovaný, je jediný spôsob, ako napredovať s cieľom vybudovať odolnú spoločnosť so silným a udržateľným hospodárstvom. Okrem toho naše investície na zmiernenie hospodárskych vplyvov tejto krízy by mali a mohli byť v maximálnom súlade s našimi dlhodobými cieľmi v oblasti udržateľnosti. Aj v tejto ťažkej dobe európske inštitúcie potvrdili svoje pevné odhodlanie plniť dlhodobé ciele stanovené v európskej zelenej dohode. To si bude vyžadovať silných partnerov. A presne takým chce byť aj EEA.

Hans Bruyninckx
výkonný riaditeľ EEA

REDISCOVER Nature –

**tohtoročná
fotografická súťaž
agentúry EEA**

Bez ohľadu na to, kde sa nachádzame, môžeme všetci spoločne obdivovať zázraky prírody, teraz možno viac ako kedykoľvek predtým. Tohtoročná fotografická súťaž Európskej environmentálnej agentúry (EEA) s názvom REDISCOVER Nature (Znovu objavte prírodu), ktorá sa začína dnes, vám ponúka možnosť zachytiť a podeliť sa o svoj vzťah k prírode a životnému prostrediu okolo vás.

REDISCOVER Nature je výzva pre nás všetkých, aby sme sa rozhliadli vôkol seba a nechali sa očariť prírodou a jej zázrakmi. Bez ohľadu na to, či prostredie okolo seba objavujete na túre alebo v záhrade, buďte zvedaví a pozorne pozorujte to, čo ste doteraz prehliadali.

EEA každoročne organizuje fotografickú súťaž na zvýšenie informovanosti o otázkach životného prostredia. Ak sa chcete zúčastniť na súťaži, stačí, ak do 30. septembra 2020 zašlete svoje najlepšie fotografie patriace do jednej z týchto troch kategórií:

1. Detailné zábery prírody : Priblížte objektív a objavte krásu prírody v najmenších detailoch, od zložitých biologických štruktúr kvitnúceho kvetu až po zloženie pôdy alebo detaily kože plazov. Príroda vás pozýva, aby ste nahliadli do stále sa meniaceho mikrosvetu. Vidíte tie magické tvary, linky, vzory, textúry a farby?

2. Príroda pred dverami : Skúmanie prírody nemusí nevyhnutne znamenať vydať sa na vysokohorskú túru alebo kempovať niekde ďaleko. Stačí, ak jednoducho vyjdete za dom a v tichosti budete pozorovať prírodu rásť. Príroda ponúka svoje zázraky všade, či už ide o pozorovanie vtákov v neďalekom parku alebo sledovanie, ako si dokáže poradiť s mestskými stavbami. Rozhliadnite sa vôkol seba ... Dokážete zachytiť jej prítomnosť okolo vás?

Bez zdravej zeme a pôdy nedokážeme žiť. Pestujeme na nej väčšinu našich potravín a staviame na nej svoje domovy.

Pre všetky druhy - zvieratá a rastliny žijúce na súši alebo vo vode - je zem nevyhnutná.

Pôda - jedna zo základných zložiek zeme - je veľmi zložitým a často

podceňovaným prvkom prekypujúcim životom.

Spôsob, akým v súčasnosti využívame zem a pôdu v Európe a vo svete, žiaľ, nie je udržateľný. Táto skutočnosť výrazne ovplyvňuje život na zemi.

Publikácia [Signály 2019 - Zem a pôda](#) je k dispozícii na stiahnutie.

3. Pohľad do ďaleka :

Odstúpte a vychutnajte si okolitú krajinu. Pozorujte, ako vlny narážajú na skaly na pobreží, dedinky roztrúsené po krajine, zver v lesoch alebo jednoducho ľudí na poliach. Vzneste sa do výšin a pozorujte svet zhora. Dokážete zachytiť nekonečné krajiny sveta, či už také, kam ešte nevstúpila ľudská noha, alebo tie, ktoré človek už svojou činnosťou zmenil?

Na súťaži sa môžu zúčastniť občania 27 členských štátov Európskej únie, Islandu, Lichtenštajnska, Nórska, Švajčiarska, Turecka, Severného Macedónska, Albánska, Kosova*, Čiernej Hory, Srbska, Bosny a Hercegoviny a Spojeného kráľovstva. Účastníci musia byť starší ako 18 rokov. Viac

o pravidlách súťaže a účasti sa dočítate na stránke o súťaži **REDISCOVER Nature**.

Víťaz každej z troch kategórií bude odmenený finančnou hotovosťou vo výške 1 000 EUR. EEA udelí aj osobitnú cenu mladého fotografa (Youth Prize) za najlepšiu fotografiu vo vekovej kategórii mládeže. Cena publika bude udelená jednému z finalistov na základe online hlasovania.

EEA vyhlási víťazov v novembri 2020.

* *Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.*

Nová stratégia Európskej environmentálnej agentúry na obdobie rokov 2021-2030

Európska environmentálna agentúra skoncipovala v apríli 2020 svoju **novú stratégiu** so stanovenými ambicióznymi cieľmi na obdobie **rokov 2021-2023**. Dokument je výsledkom dlhodobej činnosti viacerých pracovných skupín, seminárov, workshopov a diskusií. Je spoločným dielom EEA, Predstavenstva EEA (Management Board) a siete Eionet.

Stratégia bola konzultovaná členskými a spolupracujúcimi krajinami. Za Slovensko bola zaslaná konsolidovaná odpoveď s pripomienkami od expertov z národnej siete Eionet, člena Predstavenstva za SR a od oslovených stakeholdrov. EEA stratégiu pripomienkovalo 27 krajín, EK, EEA SC, členovia MB a Eionet. Spätná väzba bola veľmi pozitívna, najmä v oblasti podpory stanovenej vízie, strategických cieľov a navrhnutých pracovných

oblastí, ktoré sú naplánované na najbližšie roky.

EEA plánuje schválenie stratégie, modelu modernizácie siete a SPD dokumentov na najbližšom fyzickom zasadnutí Predstavenstva EEA, ktoré je predbežne naplánované na december 2020.

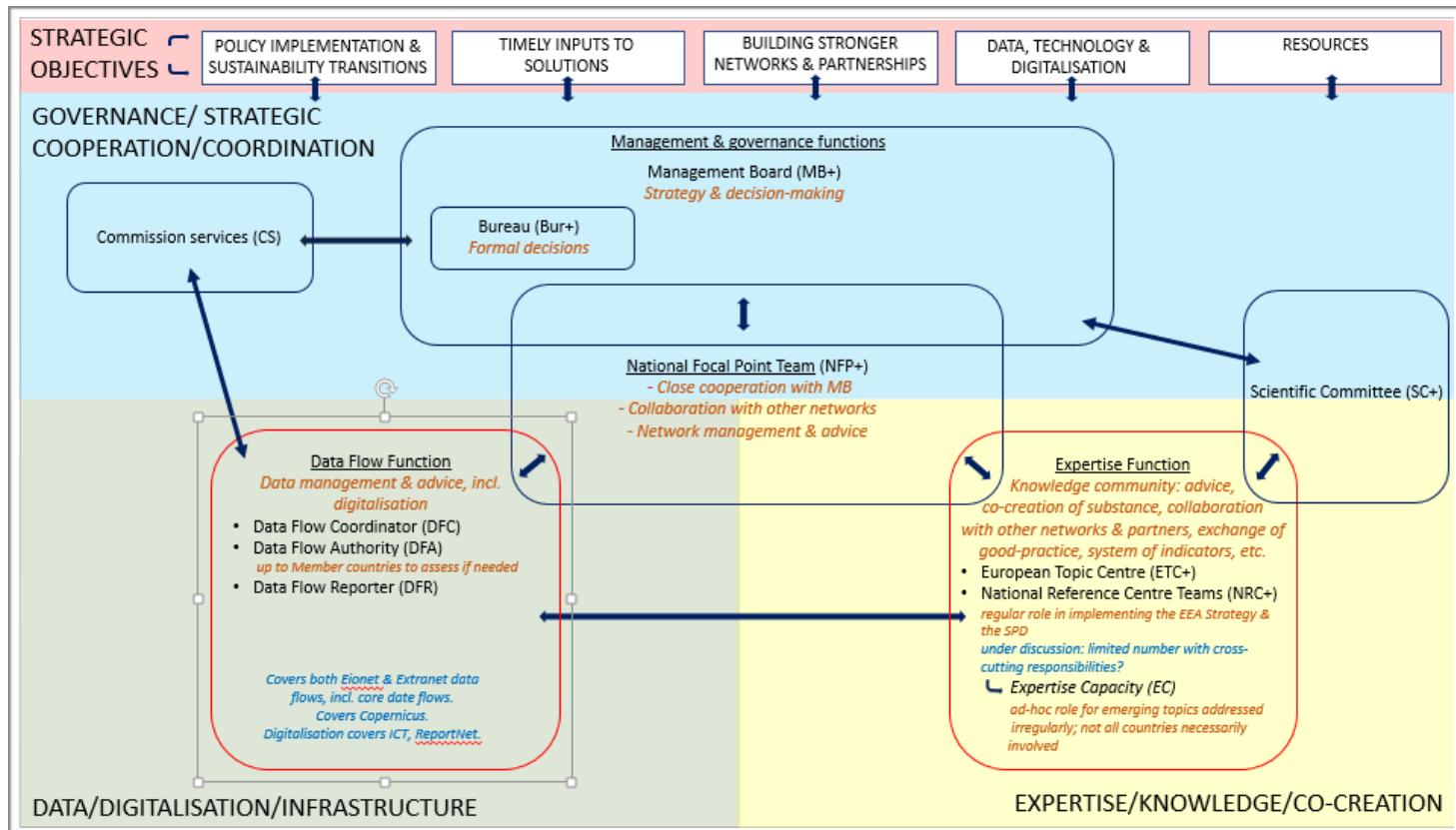
Súbežne s koncipovaním novej stratégie prebehla aj **modernizácie siete Eionet**, ktorá je vitálnou súčasťou EEA. Modernizácia a návrh nového modelu fungovania bol nevyhnutný v dôsledku zmien, ktoré sa udiali v spoločnosti a ktoré si vyžadujú nové pracovné oblasti v stratégii. Diskutovaná bola štruktúra Eionetu, jednotlivé Národné referenčné centrá (NRC), expertíza a prierezovosť odborných tém. Bol vypracovaný návrh nového modelu fungovania spolupráce.

Na stratégiu nadväzuje **Single Programming Document 2021-2023**, ktorý obsahuje Ročný plán činnosti EEA na rok 2021, a Viacročný plán činnosti na rok 2021-2023.

Návrh dokumentov sa obsahovo výrazne zmenil oproti pôvodnému konceptu, ktorý bol pripravený na začiatku roka, v dôsledku korona krízy a plánovanej činnosti EEA a Eionet. Kríza a jej následky prinášajú zvýšenú potrebu urgencie na plán obnovy a posilnenie odolnosti a zabezpečenie pružnosti Európy. Dopady sa objavia najmä v environmentálnej a socio-ekonomickej oblasti.

Dokument SPD 2021-2023 jasne podporuje aktivity Zelené európskej dohody (European Green Deal) a implementáciu 8 Environmentálneho akčného programu.

Aktuálne prebieha na národnej úrovni konzultácia expertmi národnej siete Eionet SK, v termíne do **konca júla 2020.**

Dokument:

- je viac strategický, kratší a jasnejšie zameraný na plánovanie;
- je preklopením EEA stratégie do pracovného programu a zameriava sa na prierezové oblasti (5 pracovných oblastí a 13 aktivít);
- dokument je vyvážený a predstavuje kontinuitu a nadväznosť práce a očakávaní na roky 2022, 2023 a 2021;
- predstavuje uistenie, že rok 2021 je rok prechodovej zmeny (transition) a Eionet modernizácie.

Zdroj : Katarína Kosková, NFP SK

Kam smeruje naša príroda v dlhodobejšom horizonte a aké máme alternatívy? Odpovedá nová publikácia Scenáre pre prírodu Slovenska do roku 2050

Slovenská agentúra životného prostredia v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia SR a Prognostickým ústavom SAV vydala monografickú publikáciu Scenáre pre prírodu Slovenska do roku 2050.

Ide o výsledok tímovej práce a zapojenia širokého spektra odborníkov z rôznych oblastí. Zároveň poskytuje verejnosti možnosť zoznámiť sa s problematikou výhľadových štúdií, životného prostredia a ochrany prírody v širšom kontexte.

Štátna ochrana prírody na Slovensku nedávno oslávila storočnicu. Bolo to turbulentné obdobie, ktoré zahŕňalo vojnu, zmeny režimov, neuveriteľný nárast životnej úrovne obyvateľstva, ale aj bezprecedentné zmeny stavu prírody a narastajúce nepriaznivé vplyvy zmeny klímy. Rovnako dôležité ako chápať minulosť, je aj viesť otvorenú diskusiu o budúcnosti. **Scenáre pre prírodu Slovenska do roku 2050** do tejto diskusie prinášajú dôležitý impulz. Predstavujú možnosti a alternatívy vývoja prírody na Slovensku v dlhodobom horizonte do roku 2050, pričom pracujú so súčasnými trendmi a hnacími silami, ale aj neistotami, ktoré môžu viesť k odklonu od súčasného smerovania. Analýza a diskusia alternatívnych scenárov je dôležitým nástrojom, ako hľadať riešenia problémov, ktoré pre nás predstavujú rôzne typy neistôt, a to cestou implementácie verejných politík, programov a projektov.

Monografia vychádza v čase, keď svet globálne čelí pandémie vírusu SARS-CoV-2, ktorý spôsobuje ochorenie COVID-19, a veľkým ekonomickým a sociálnym výzvam.

Výhľadové štúdie Európskej environmentálnej agentúry, ale v neposlednom rade aj naše štúdie, pracujú s rizikom nových, vznikajúcich a opätovne sa objavujúcich ochorení a pandemií, ktoré sa v dnešných dňoch stávajú realitou. Ich vznik sa dáva do súvislosti s vysokou koncentráciou ľudí v mestách a rastie so zmenou klímy a zvyšujúcou sa mobilitou ľudí a tovaru, pričom v

Zaťaženie hlukom predstavuje vážny problém pre ľudské zdravie i životné prostredie

Pozrite si rozhovor s Eulaliou Perisovou, odborníčkou Európskej environmentálnej agentúry (EEA) pre oblasť hluku v životnom prostredí a porozprávali sme sa s ňou o hlavných zisteniach správy agentúry s názvom „Hluk v Európe – 2020“.

rámci strategického výhľadu s nimi musíme pracovať. Najväčšou divokou kartou (udalosť s nízkou pravdepodobnosťou, ale veľkými následkami)

je však to, ako sa zmení spoločnosť po skúsenosti s touto pandemiou a ku ktorému scenáru sa celá spoločnosť a príroda Slovenska budú blížiť.

Monografia je pre záujemcov prístupná v tlačenej aj online podobe na Enviroportáli.

Zdroj : Radoslav Považan, NRC FLIS

Eionet Core Data Flows

Za **Eionet core data flow** sa považuje subset existujúcich dátových tokov, ktoré sú reportované EEA členskými a spolupracujúcimi krajinami, sú odsúhlasené Predstavenstvom EEA, využívajú nástroje Reportnet-u a slúžia na tvorbu hlavných hodnotení EEA jej produktov a služieb. Cyklus ročného hodnotenia a dodania dát ECDFs predstavuje kontinuálny proces predchádzajúceho reportingu Eionet dátových tokov, ktorý bol stanovený v záväzných dokumentoch EEA od roku 2005.

Viac informácií a plnenie za jednotlivé krajiny môžete nájsť na linku <https://www.eionet.europa.eu/countries/eionet-core-dataflows>.

Cyklus ročného hodnotenia a dodania dát ECDFs predstavuje kontinuálny proces predchádzajúceho reportingu Eionet dátových tokov, ktorý bol stanovený v záväzných dokumentoch EEA od roku 2005.

Skóre a celková reportingová realizácia je dôležitou hnacou silou pri zvyšovaní kvality celkového reportingu dát dodávaného do EEA. Ročný cyklus, ktorý vykonáva EEA a Eionet je hodnotenie dodania dát na technickej úrovni, čo sa realizuje samostatne pri iných dátových tokoch, ktoré existujú, ako napríklad pri reportingu pre Európsku komisiu.

Kľúčové zistenia

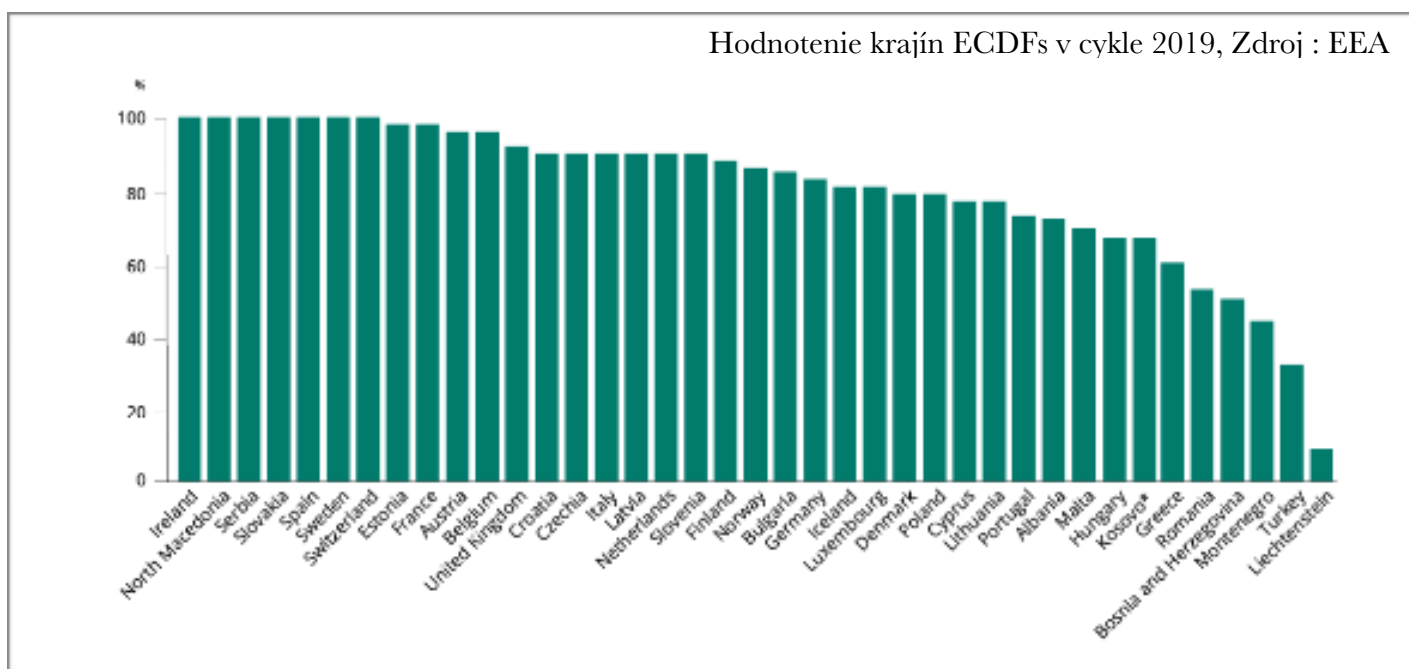
7 krajín dosiało výsledky 100% (Írsko, Severná Macedónia, Srbsko, Slovensko, Španielsko, Švédsko a Švajčiarsko). **Dosiahnutie úplného plnenia predstavuje dodanie dát načas, v stanovenom termíne a vysokej kvalite. 9 krajín dosiahlo 90% a viac. V EEA Viacročnom programe na rok 2014-2020 je stanovený ambiciózny cieľ a plnenie v dosiahnutí dodania dát na priemer 90% a tento cieľ bol v tomto cykle naplnený.**

Hodnotenie je dostupné na <https://www.eionet.europa.eu/dataflows/2019>.

Brífing o ECDFs 2019 <https://www.eea.europa.eu/publications/eionet-core-data-flows-2019>

Reportingové povinnosti ECDFs v roku 2020

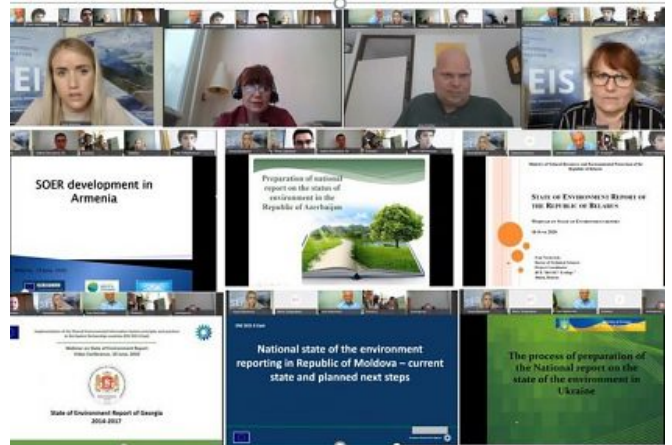
1. **Continuous AQ IPR/E2a: Information on primary up-to-date assessment data**
2. **2020-02-15 CLRTAP: Air emission annual data reporting,**
3. **2020-03-15 GHG: Greenhouse gas inventories** (2020-04-15 for non-EU countries)
4. **2020-03-30 CDDA: Nationally designated areas**
5. **2020-06-30 UWWTD: Urban Waste Water Treatment Directive - Implementation**
6. **2020-09-30 AQ IPR/E1a: Information on primary validated assessment data**
7. **2020-10-15 MSFD: Monitoring programmes (Art. 11)**
8. **2020-11-30 E-PRTR: Integrated E-PRTR and LCP data reporting**
9. **2020-12-31 BWD: Monitoring and Classification of Bathing Waters**
10. **2021-01-17 WISE 2: WISE SoE - Biological data (deadline tbc)**
11. **2021-01-17 WISE-3: WISE SoE - Water Quantity (deadline tbc)**
12. **2021-01-17 WISE-6: WISE SoE - Water Quality (deadline tbc)**

Európska environmentálna agentúra a Slovenská agentúra životného prostredia zorganizovali Virtuálny regionálny seminár (webinár) o správach o stave životného prostredia v krajinách Východného partnerstva.

Táto udalosť bola pôvodne naplánovaná na 18. - 19. marca v Bratislave, avšak z dôvodu pandémie Corona vírusu COVID-19 bola zrušená. Tento regionálny seminár bol zameraný na projektové činnosti, ich pridané hodnoty a výsledky. Sumarizoval výsledky environmentálnych analytických produktov po konzultáciách v krajinách východného partnerstva.

Webináru sa zúčastnilo štyridsať odborníkov a viedli ho odborníci z Európskej environmentálnej agentúry, Slovenskej agentúry životného prostredia, Holandskej agentúry pre posudzovanie životného prostredia a zo šiestich krajín Východného partnerstva.

Agentúra EEA prináša najnovšie / najlepšie postupy a metodiky EÚ na rozvoj inštitucionálnych kapacít národných environmentálnych a štatistických orgánov v krajinách Východného partnerstva a na „Posilnenie prostriedkov implementácie a oživenie globálneho partnerstva pre trvalo udržateľný rozvoj“ (SDG 17). Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Slovenská agentúra životného prostredia, Holandská agentúra pre posudzovanie životného prostredia (PBL) a Francúzske poľnohospodárske výskumné centrum pre medzinárodný rozvoj (CIRAD) zohrali kľúčovú úlohu pri poskytovaní vedomostí a budovaní inštitucionálnych kapacít. Technická pomoc, praktické školenia, návštevy odborníkov v krajinách a zdieľanie skúseností s cieľom zosúladiť údaje a ukazovatele s medzinárodnými normami a normami EÚ. V súlade so zdieľaným environmentálnym informačným systémom (SEIS) projekt podporuje spoločné prístupy a uplatnenia pre pravidelné environmentálne správy (nástroje, informačné systémy, regionálne dohodnuté ukazovatele a hodnotiace správy).

Cieľom projektu je podpora propagácie ochrany životného prostredia posilnením správy životného prostredia. Pravidelná tvorba environmentálnych ukazovateľov, hodnotenie a prispievanie k tvorbe politiky založenej na vedomostiach a dobrej správe životného prostredia.

Zdroj : Sylvia Baslarová, projektový manažér ENI SEIS II, NRC COM

Užitočné linky

Stránka SAŽP <http://www.sazp.sk>

Brožúra EEA <http://www.eea.europa.eu/publications/eea-general-brochure>

Stránka EEA <http://www.eea.europa.eu/>

Eionet <http://www.eionet.europa.eu/>

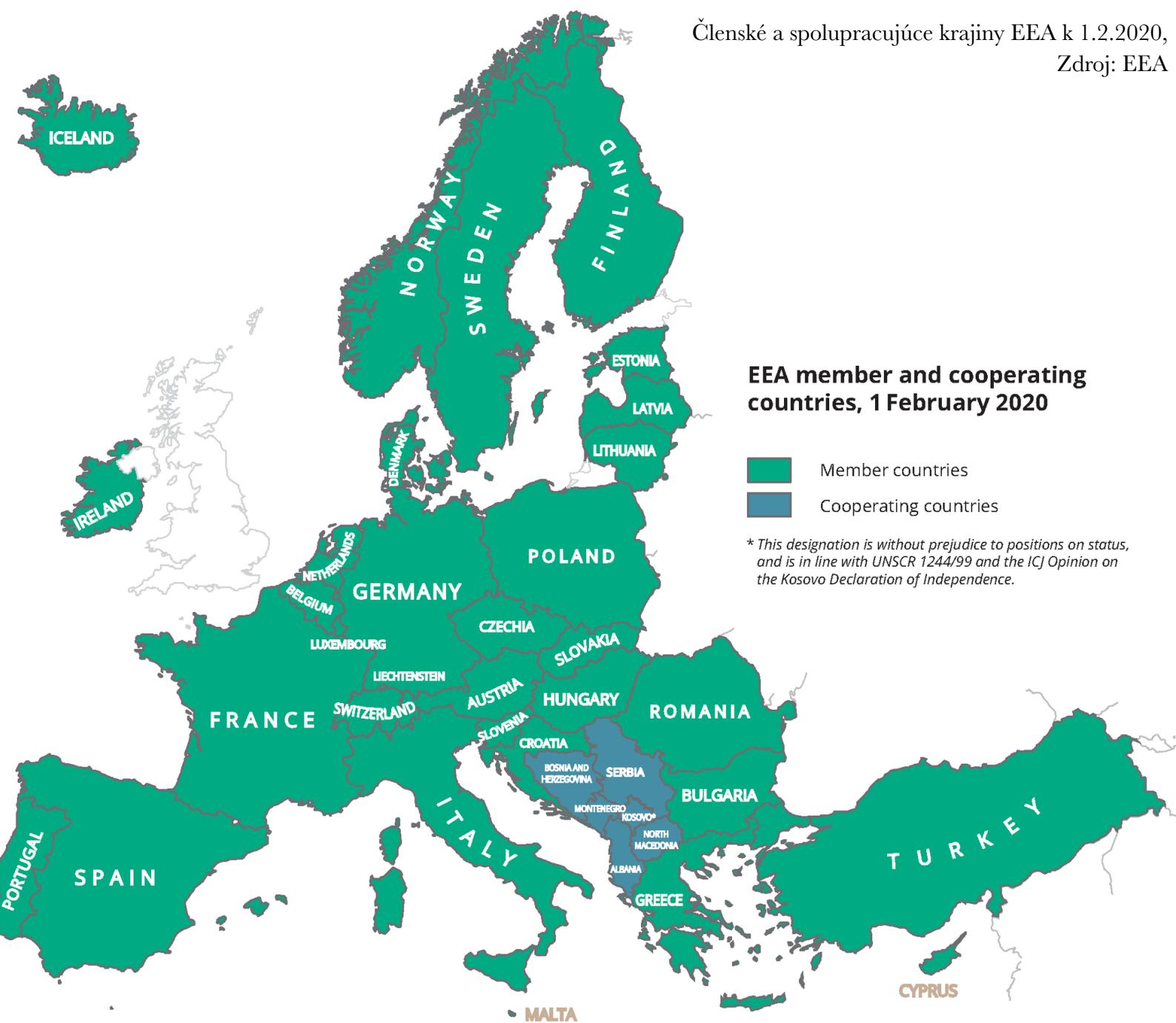
Odoberanie EEA publikácií <http://www.eea.europa.eu/subscription>

Európske tematické centrá <http://www.eionet.europa.eu/menutopics>

EEA fórum pre verejnosť <http://community.eea.europa.eu>

Produkty EEA <http://www.eea.europa.eu/sk/products>

Publikácie EEA <http://www.eea.europa.eu/sk/products>

Členské a spolupracujúce krajiny EEA k 1.2.2020,
Zdroj: EEA

EEA member and cooperating countries, 1 February 2020

- Member countries
- Cooperating countries

* This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244/99 and the ICJ Opinion on the Kosovo Declaration of Independence.

EEA spravodajca je vydávaný slovenským Národným ohniskovým bodom pre EEA a slovenským Národným referenčným centrom pre komunikáciu pre EEA.

Mgr. Katarína Kosková
Slovenská agentúra životného prostredia
Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica

e-mail: katarina.koskova@sazp.sk Tel.: +421 48 437 41 84

Viac informácií na: nfpsk@sazp.sk